

Кукалов Микола Сергійович,
військовослужбовець Національної гвардії України
Науковий керівник – Захаренко Людмила Миколаївна,
кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення ННІ №4 Національної академії внутрішніх справ

ВРАХУВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЕРБАЛЬНОГО ТА НЕВЕРБАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ КУРСАНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Термін «інтелект» є досить поширеним та часто вживаним терміном. Інтелект – відносно самостійна, динамічна структура пізнавальних властивостей особистості, яка формується і проявляється в діяльності; обумовлена культурно-історичними умовами [1].

Зважаючи на значну поширеність різноманітних моделей інтелекту, слід виділити ієрархічну модель інтелекту, запропоновану американським психологом Д. Векслером. Науковець класифікував види інтелекту за рівнями: рівень загального інтелекту, рівень групових чинників; рівень специфічних інтелектуальних факторів. Д. Векслер поділяв інтелект на вербальний і невербальний [1]. Вербальний інтелект - інтегральне утворення, функціонування якого здійснюється у словесно-логічній формі з опорою переважно на знання. Вербальний (словесний) інтелект можна розглядати як розвиненість психічних пізнавальних функцій, котрі залежать від впливу культури, освіти. Невербальний інтелект – інтегральне утворення, функціонування якого пов'язане з розвитком наочно-дієвого мислення з опорою на зорові образи і просторові уявлення [1].

З метою вивчення особливостей вербального і невербального інтелекту курсантів було проведено емпіричне дослідження. Вибірку склали 10 курсантів-першокурсників чоловічої статі, які навчаються на факультеті №2 – підготовки фахівців для Національної гвардії України за спеціальністю «Психологія» ступеня вищої освіти бакалавр. У дослідженні використовувалися окремі субтести тесту Д. Векслера (дорослий варіант): субтест «Словниковий запас» (на загальну

обізнаність) і субтест «Завершення картинок» (на знаходження відсутніх частин картинок).

У першій частині дослідження вивчалися особливості вербального інтелекту респондентів за допомогою субтесту «Словниковий запас», який спрямований на вивчення вербального досвіду і вміння визначати поняття, виявляє словниковий запас, культуру мовлення і мислення. Відповідно до інструкції респондентам пропонували пояснити значення слів, а відповіді оцінювалися від 0 до 2 балів залежно від повноти відповіді.

Згідно з отриманими даними респонденти набрали від 24 до 36 балів. Найбільшу кількість балів – 36 балів та 35 балів отримали два курсанти.

У другій частині дослідження вивчалися особливості невербального інтелекту респондентів за допомогою субтесту «Завершення картинок», який спрямований на зорову спостережливість, здібність виявляти суттєві ознаки. Відповідно до інструкції респондентам потрібно було розглянути запропоновані картинки та вказати, яких деталей на них не вистачає. На кожную картинку відводилось 15 с. За правильну відповідь нараховувався 1 бал.

Відповідно до отриманих даних кількість правильних відповідей респондентів становить від 5 до 12; кількість неправильних відповідей – від 4 до 10. Із числа респондентів 7 осіб (70%) надали більше правильних відповідей, ніж неправильних, а 3 особи (30%) – більше неправильних відповідей. Загальні дані щодо правильних/неправильних відповідей респондентами, отриманих за даним субтестом, представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Загальні дані (за субтестом «Завершення картинок»)

Кількість правильних відповідей	Кількість неправильних відповідей
90	68

Відповідно до отриманих даних за субтестом «Завершення картинок», вцілому респонденти дали більше правильних відповідей, ніж неправильних, що свідчить про їх зорову спостережливість та здатність до моторно-перцептивної взаємодії із об'єктами навколишнього світу, що залежать від досвіду діяльності.

Середні значення показників вербального і невербального інтелекту респондентів за субтестами представлені у таблиці 2.

Таблиця 2

Середні значення показників вербального і невербального інтелекту курсантів за субтестами (у балах)

Вербальний інтелект	Невербальний інтелект
30,3	9

Відповідно до представлених у таблиці даних, із максимально можливих 84 балів за субтестом 6 «Словниковий запас» курсанти набрали 30,3 бали, що є нижче середнього рівня (середнє значення – 42 бали) та свідчить про розвиток їх вербального інтелекту нижче середнього рівня.

Із максимально можливих 16 балів за субтестом «Завершення картинок» курсанти набрали 9 балів, що є середнім значенням та відповідає середньому рівню розвитку їх невербального інтелекту.

Таким чином, за результатами виконання даних субтестів можна зробити висновок, що рівень розвитку вербального інтелекту респондентів – нижче середнього, а рівень розвитку невербального інтелекту – середній. При вивченні нових іноземних слів, лексичних і граматичних форм респондентам слід вдаватися до методів образного (ейдетичного) уявлення іншомовної лексики. Респондентам слід постійно збагачувати свій словниковий запас, завдяки частоті повторень переносити слова з пасивного запасу в активний. Із числа респондентів три особи будуть мати труднощі при засвоєнні нових термінів і понять, зокрема і при вивченні іноземної мови.

Список використаних джерел:

1. Смульсон М.А. Психологія розвитку інтелекту / М.А. Смульсон. – К., 2011. – 276с.